

Vierkoppige stapper

We hebben er even op moeten wachten, maar iets bijzonders is altijd het wachten waard. Hopelijk geldt dat ook voor deze Komplex hardwaresequencer. Wat kun je er allemaal mee?

door Stefan Robbers > stefan@interface.nl

De Komplex Sequencer wordt met de hand gebouwd door Koma Elektronik in Berlijn (zie kader). Het apparaat was al eerder aangekondigd, maar het productieproces liep meerdere malen vertraagd op, waardoor er momenteel een lange levertijd geldt. Komplex is een 64-staps

INFO

- prijs incl: € 1.699,-
- distributie: SchneidersLaden, +49 30 97894136
- internet: www.schneidersladen.de, www.koma-elektronik.com

hardwaresequencer die zowel met cv/gate-apparaten als met midi overweg kan. Het is een plat desktopmodel, gemaakt van aluminium met houten zijpanelen. Hij is tamelijk licht en ondanks zijn grote formaat zeker niet lomp of onhandig. Dat komt mede door de praktische indeling: er zitten vier secties op van 16 schuiven, met daaronder alle knoppen die bij dat deel van het apparaat horen. Eigenlijk zijn het dus vier 16-staps sequencers. Bovenaan zit een enorme patchbay, zodat kabels die je daar insteekt niet in de weg hangen. Er is geen display met menu's, maar wel een centrale sectie met een aantal knoppen om diverse extra parameters te activeren. De voeding is extern. Het apparaat maakt een uiterst degelijke indruk, is mooi afgewerkt en je krijgt er een stofhoes bij. De handleiding bestaat uit een

groot A2-vel papier dat opgerold in de doos zit, maar is ook als pdf te downloaden.

Patchbay

De patchbay zit er natuurlijk niet zomaar op. Je maakt hierop met standaard modular mini-jackkabeltjes alle verbindingen. In essentie zijn de vier secties A t/m D autonome sequencers: pas als je een patch maakt, werken ze met elkaar samen. Dat geldt ook voor bijvoorbeeld clocksignalen. Indien je niets patcht, heeft elke sequencer zijn eigen onafhankelijke timing – iets om voortdurend in je achterhoofd te houden als je aan de slag gaat met de Komplex Sequencer.

Laten we eerst eens kijken naar de mogelijkheden per sequencer. Met de zestien schuifjes stel je de toonhoogte per

stap in, als er geen speciale modus actief is. Onder elke schuif zit een verlichte knop met diverse functies. Zo kun je er stappen mee deactiveren en als je aan de Sequence Length-knop draait, kun je zien tot waar de sequence loopt. Andere knoppen zijn voor de afspeelsnelheid, gate-lengte, Play mode, glide en verdeling van de snelheid. De Play mode bepaalt hoe de stappen doorlopen worden: vooruit, reverse, vooruit en reverse afwisselend (ping pong), ping pong reverse en random.

Intuïtief

Ik ben zonder handleiding aan de slag gegaan met de Komplex Sequencer en binnen korte tijd ontstonden al interessante sequences. Door de cv-out en gate-uit te verbinden met de cv/gate-ingang van een analoge synthesizer, kun je deze direct besturen met de Komplex. Het helpt enorm dat alle knoppen van een duidelijke naam zijn voorzien, want de zestien stappen zijn slechts het begin. Met de section controls kun je de sequences tot in detail

SPECIFICATIES

- hardwaresequencer met cv/gate- en midibesturing
- aluminium behuizing met houten zijpanelen
- cv-ingangen: Clock, Rec Clock, Transpose, Start, Stop, Skip Step, Sequence Start Point, Repeats, Seq Length, Gate Length, Play Mode, Glide, Division, CV Recorder (CV In, Clock, Start, Bank Up/Down)
- cv-uitgangen: CV Out, Gate Out, Start Of Sequence, End Of Sequence, Clock, CV Recorder CV Out (A, B, C, D and CV)
- sequencerbediening: 64 schuiven en Step Select knoppen, Speed, Sequence Length, Gate Length, Play Mode, Glide, Division, Quantizer en Scale, Output Range, One-Shot Mode, Play/Pause en Stop, Global Play/Pause en Global Stop
- sectiebesturing: Repeat Set, Mode Menu, Skip Step, Glide, Sequence Start Point, Gate
- midi-in/uit
- midiclock-uit (1 trigger per kwart noot)
- cv-recorder: Banks A, B, C en D voor elk van de 4 sequenceruitgangen; 7 banks selecteerbaar met cv recorder CV Out met Select Control of Bank Up/Down-ingangen; cv-signalen worden opgenomen via de cvrecorder en clock-ingangen en sequencer rec clock-ingangen
- mode menu: Skip Step Mode, Repeat Mode, Unipolar/Bipolar CV Output, Midi Message, Midi Channel, Midi CC
- firmware updates

Elk van de vier sequencers heeft zijn eigen onafhankelijke timing

programmeren. Kies je de Repeat Set-optie, dan worden de lampjes groen en kun je het aantal herhalingen per stap instellen. Door eerst de stap te selecteren – één keer drukken op de knop onder de schuif die je wilt aanpassen – gaat deze knipperen en kun je het aantal herhalingen invoeren. Step mode bepaalt welke stappen actief zijn, Glide bepaalt welke stappen een glide-functie hebben. Met SSP bepaal je het startpunt van de sequence en met Gate stel je in welke stap ook een gatepuls uitstuurt. Bij Repeats kun je het gedrag van de sequencer instellen, en ook de steps die actief zijn. Repeats kunnen op dezelfde puls lopen als de sequence, zodat de stap net zolang herhaald wordt als het ingestelde aantal. Maar er is ook een Ratcheting mode, waarbij de repeats versnellen omdat ze binnen een stap herhaald worden. En in het Mode menu kun je ook aangeven of een stap die niet aanstaat de vorige stap laat doorlopen (voor die duur van de puls), of stopzet. Het klinkt allemaal wat ingewikkeld, maar het is wel degelijk snel en intuïtief mogelijk om complexe sequences te maken met daarin lange noten, slides, herhalingen en versnellingen.

Bizar & wild

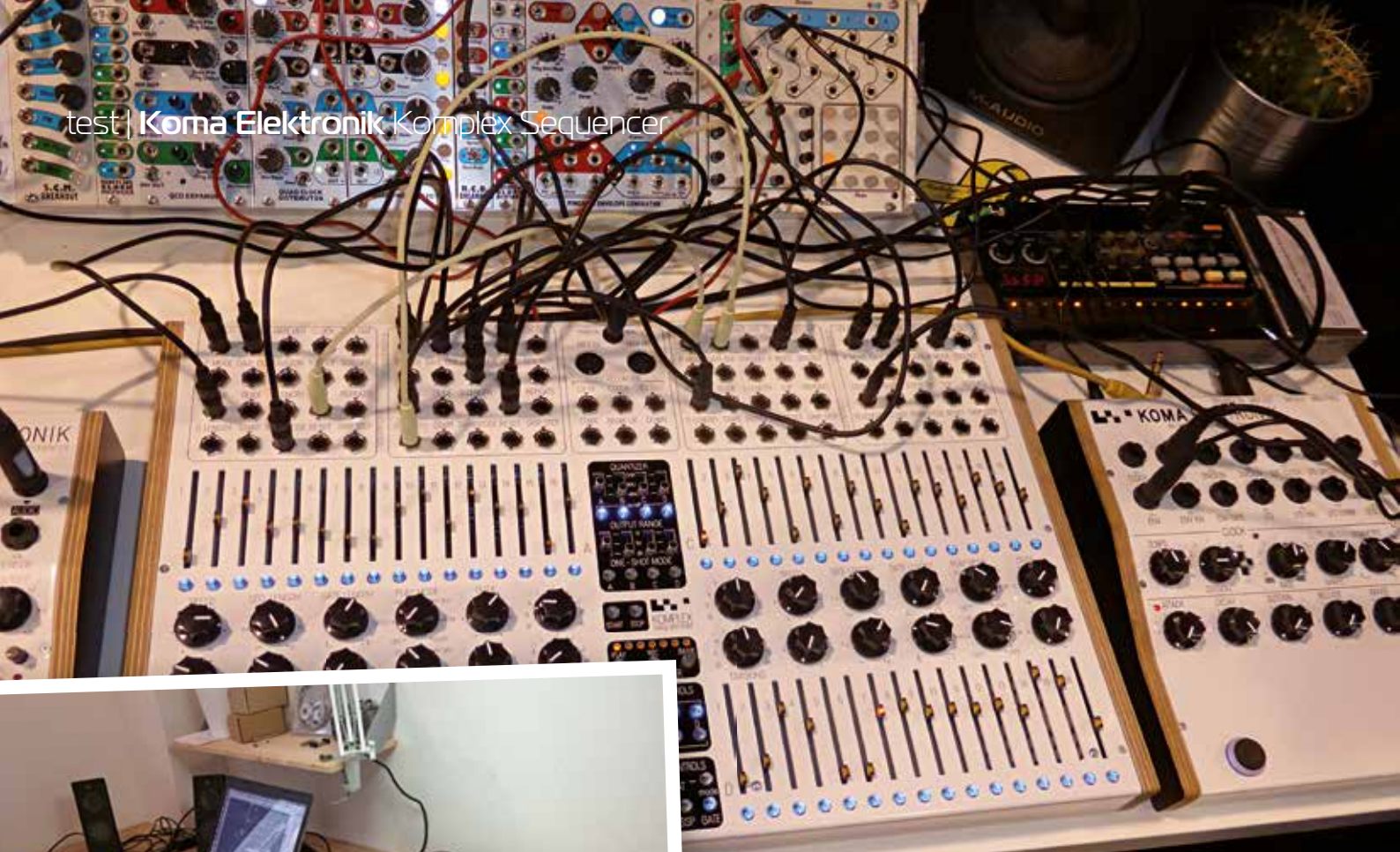
Het patchen is wel iets dat aandacht vergt. Als je de sequencer aan een midiclock wilt

synchroniseren, moet je de midiclock-patchuitgang verbinden met de clockingang van een sequencer. Wil je dit met meerdere sequences doen, dan moet je deze doorlussen via de clock-out naar de volgende clock-in, enzovoorts. Zo ontstaat een lange sequence van maximaal 64 stappen. Daarbij moet je ook niet vergeten om de sequence start- en stop-patchpunten door te verbinden, zodat de volgende sequence pas gaat lopen als de vorige eindigt.

Een aantal patchpunten maakt de draaiknoppen die je per sequencer hebt met een control voltage bestuurbaar. Zo zijn er inputs voor de herhalingen, gate-lengte, sequence-lengte, glide, verdeling, step skip, en startpunt. Dat is waar het pas echt leuk wordt. Door bijvoorbeeld als bron sequence A te gebruiken om een of enkele van deze cv-controls te laten variëren, krijg je de meest bizarre en wilde wijzigingen in je sequences. Natuurlijk kun je de patches ook gebruiken om modulatie vanuit een modulair systeem toe te passen. Hier is vooral je eigen fantasie en experimenteerdrang voor nodig; aan de mogelijkheden van het apparaat zal het niet liggen...

Cv-recorder

In het midden van de Komplex Sequencer vind je een sectie met instellingen voor

>> extra's. Zo is er per sequence een Pitch Quantize-mogelijkheid voor chromatische, majeur- en mineurtoonsoorten, kun je de output range instellen, en met de knoppen voor One Shot, triggert de sequence een keer in plaats van te lopen. Met vier start- en stopknoppen bedien je elke sequence los, en met een master-start/pause en stopknoppen doe je dat voor alle vier de sequences tegelijk. En dan is er nog de uitgebreide cv-recorder. Maar liefst zeven banken, waarvan er vijf tegelijk afgespeeld kunnen worden. Er zijn cv-recorder- en clockingangen, en in de

middensectie van het apparaat vind je record-, play- en set-knoppen.

Midi-out

Ik noemde net al even de midiclockingang, maar de Komplex Sequencer heeft ook een midi-out. Hiermee is het mogelijk om de noten, lengte en velocity, en midicontroldata naar keuze uit te sturen naar een aangesloten midi-apparaat of daw. Elk van de vier sequencers kan hierbij zijn eigen midikanaal krijgen en je kunt in de mode-instellingen bepalen welke

controllerdata er uitgestuurd worden. Dat werkt eenvoudig en is heel handig, omdat je hiermee de Komplex Sequencer ook in kunt zetten in een midistudio, of zelfs in een in the box set-up waarbij deze software synthesizers aanstuurt.

Conclusie

De Komplex Sequencer is een uniek apparaat vol handige en mooie functies, en is voor sommigen daarom de ultieme step-sequencer. De term 'complex' is voornamelijk van toepassing op de enorme hoeveelheid mogelijkheden om interessante, gedetailleerde sequences te maken. De bediening is absoluut hands on dankzij de 64 schuiven en knoppen voor alle vier de sequencers. De opzet is niet al te moeilijk en snel te doorgronden, als je maar in de gaten houdt dat het eigenlijk vier losse apparaten zijn, waarbij je elke verbinding moet maken met kabeltjes via de patchbay. Daardoor kan het apparaat natuurlijk geen presets opslaan. Voor wie live werkt, is deze opzet ideaal als het gaat om directe toegang tot alle parameters. Ook in de studio komt hij goed van pas vanwege de inspirerende laagdrempeligheid. Door de midi-opties is hij niet alleen bruikbaar met (modulaire) cv/gate-apparatuur, maar ook met daw's en midi-apparaten. Als je de ruimte hebt, graag stepsequences maakt en deze impulsief en direct wilt benaderen, kun je dus niet om de Koma Komplex Sequencer heen. ■

Xtra review

- Komplex aan het werk met diverse synthmodules door Koma Elektronik
- handleiding

Koma Elektronik

Het Duitse Koma Elektronik heeft deels Nederlandse roots: het bedrijf wordt gerund door Wouter Jaspers en Christian Zollner. De verschillende onderdelen van de Komplex worden elders gefabriceerd, in de Berlijnse Koma-werkplaats met de hand in elkaar gezet en daarna uitgebreid getest. Andere producten van Koma Elektronik zijn de filter-/sequencer, analoge delay en rhythm workstation (getest in Interface 177 - zie testbank op interface.nl). Naast deze desktopapparaten is er ook een eurorack filtermodule. De afgelopen jaren groeide het bedrijf snel en inmiddels zijn er zo'n tien mensen aan het werk. Veel van hen maken zelf ook muziek en treden op met de apparaten van Koma Elektronik.

HET OORDEEL

- + • hands on bediening door de vele knoppen en schuiven
- + • volledig te patchen met ingebouwde patchbay
- + • werkt ook met midi-apparaten
- • erg groot